

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin, za dvakrat 25 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprte reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 8 strani.

Okrajni zastopi, pozor!

Tekom meseca julija se je veliko pisalo in govorilo, da bo štajerski deželni zbor razpuščen in da se bodo še to leto vršile nove volitve. In nemški veščini so začele šklepetati stare grešne kosti, s strahom je gledala v svojo bodočnost. S svojo politiko ni samo Slovencev pritirala v najhujšo opozicijo, ampak je tudi v lastnih vrstah vzbudila veliko nezadovoljnost in nevoljo. Krščanski socialci Hagenhoferjeve in Pančeve stranke pa že stojijo pripravljeni, da sprejmejo v svoj tabor, kar je med nemškimi nacionalci z dosedanjim politiko nezadovoljno.

Dne 28. julija je imel deželni odbor sejo. Ura za uro je prešla in seje ni hotelo biti konec. Mrkih obrazov so sedeli stari očetje zelene štajerske dežele pri posvetovalni mizi ter kovali modre naklepe za bodoče — volitve. Najbolj nezadovoljni so v liberalnem taboru po deželi učitelji in v graškem mestu deželni uradniki in slugi. Za to se mora tem pomagati, da se jih pridobi za agitacijo in za volitve.

In tako se je zgodilo, da je deželni odbor v seji dne 28. julija sklenil, dati učiteljem, uradnikom in slugam 350.000 K podpore in sicer se naj razdeli med učitelje 300.000, a med uradnike 50.000. Na ta način, tako je pretuhtal nemškonalni deželni odbor, si rešimo potapljačo stranko in vrhotelega se pokažemo, da nam slovenska obstrukcija ni osušila naših deželni denarnice.

Ne zavidamo onim, ki bodo dobili deželno podporo, teh par borih beličev. Nasitil se od teh podpor itak nobeden ne bo. Toda politično hudobnost nemškonalne večine hočemo pokazati ob tej priliki v vsej njeni nagoti. Če erkne gladnemu viničarju krava ali svinja in prosí podpore pri deželi, potem se mu odgovori: Nimamo denarja, obstrukcija je kriva. Če zgori kmetu hiša in hlev in če prosí podpore: Nimamo denarja, obstrukcija je kriva. Če zgorejo cele vasi, če potolče toča cele okraje, nalive uničijo ceste in posestva, na prošnjo slišiš vedno isti odgovor: Nimamo denarja, obstrukcija je kriva.

Posebno pa zna nemškonalni dež. odbor jeziti okrajne zastope. Za karkoli prosijo, na vse se jim odgovori: Nimamo denarja, obstrukcija je kriva. In okrajni zastopi prosijo, zahtevajo, delajo zborovanja, vse nič ne pomaga. Deželni odbor se jim porogljivo smeji ter jim zbadajoče odgovarja: Nimamo denarja, obstrukcija je kriva.

Sklenjena podpora od 350.000 K pa je najboljši dokaz, da deželni odbor zna dobiti denar, ako le hoče. Neprestani izgovori na obstrukcijo so s tem ovrženi kot neutemeljeni, neodkritosrčni in hudobni. Nemci nočejo dati podpore, ker hočejo, da Slovenci zopet zapišemo nemškim dušmaninom svoje duše in se jim prodajo na milost in nemilost. Saj nas poznajo, da smo mehke narave in da smo dosedaj prenašali kot ponižne ovčice vse udarce. Naši okrajni zastopi se še do sedaj niso okorajžili, da bi nastopili tožno pot zaradi dolžnih donoskov za ceste in mostove. Nočejo se zameriti, rajši prenašajo pomanjkanje in voljno poslušajo zabavljanje na slovenski politični boj. Toda najnovejši dogodki z bogatimi podporami bodo brezdvomno vsestranski odprli Slovencev oči ter jim pokazali pravega krivca naše narodne in gospodarske nesreče, ki je: nemška nadvlada v deželi!

Mir na Balkanu.

V nedeljo, dne 10. avgusta, so odposlanci balkanskih držav v Bukarešti podpisali mirovno pogodbo. Iz utrdb so naznanili topi Bukareščanom, da se je mir nepreklicno sklenil; vsi zvonovi so zvonili, godbe so korakale po mestu, ki je bilo okrašeno z zastavami. Rumunija, Srbija, Grčija so z mirovnimi določbami zelo zadovoljni, le Bolgarija žaluje. Da bi olajšali Bolgarom težavno stališče, priskočili sta jim Avstrija in Rusija na pomoč ter javno naznanili svojo voljo, da se namreč bukreščanska pogodba od vevlasti pregleda in popravi. Bolgare posebno peče, ker so morali Grkom odstopiti toliko zemlje v Makedoniji in najlepši kos morskega obrežja z velevažno lukavo Kavala. Toda malo upanja je, da bosta

Avstrija in Rusija s svojim mnenjem prodrli med drugimi velesilami, a tudi Bolgarija nima več moči, da bi si šla po Kavalo. Za to je naše mnenje, da bukreščanski mir, v kolikor se tiče nezadovoljnosti med Bolgari, ni sedaj v nevarnosti. Da trajen ni, da bodo Bolgari pozneje kedaj, ko si zopet opomorejo, zopet šli po svoje brate v Makedonijo, je za vsakega jasno.

Avdijence grofa Berchtolda in vojnega ministra Krobatina te dni pri cesarju zaradi tega govorimo nimajo pomena, kakor da bi se pripravljali na kako vojno pomoč Bolgarom, ampak gre se za to, da se odpujijo naši rezervisti na mejah in vrnejo za stalno na svoje domove.

Rumunski kralj se je brzojavno zahvalil nemškemu cesarju, da ga je tako krepko podpiral v zadnjem času (ko se je Rumunija odtujila Avstriji ter oropala in ponižala Bolgarijo), a grškega kralja je nemški cesar imenoval za feldmaršala nemške armade ter mu s tem pokazal svoje veselje nad grškimi uspehi nasproti Bolgarom. Nemčija je v tem boju poskusila vse, da Avstrija ne žanje na Balkanu nobenih uspehov, tudi s podpiranjem Bolgarov ne, ampak da se povsod osovraži in tako ostane še nadalje igralec v šapah nemškega medveda.

Toda kaj bo z Odrinom? Turki nočejo več iz Odrina, kljub temu, da so jim vse vevlasti to nasvetovale. Enver beg je prevzel poveljništvo čez turške čete v Odrinu in okolici ter sedaj razglašča, da ne samo ne bo zapustil Odrina, ampak da bo vpadel v kratkem v staro Bolgarijo ter si šel še po bolgarsko mesto Plovdiv. Hoče se maščevati nad Bolgari ter njeno sedanjo stisko izkoristiti. Niti Rumunija, niti Srbija, niti Grčija noče pomagati več Bolgarom proti Turkom, dobile so svoj plen in jim je bolgarska stiska deveta briga. Samo odločen nastop Rusije bi mogel ustrašiti Turčijo in pomagati Bolgariji iz zagate.

Zeleli je, da se vrne popolen mir na Balkan. Ne samo balkanske države so trpele vsled vojske, ampak tudi sosedne države smo občutile slabe njene gospodarske posledke, posebno mi v Avstriji, ki smo imeli na vzhodu in jugu svoje meje močno zastražene z velikim številom rednega in rezervnega vojaštva.

Velika potrtost v Bolgariji.

Na Bolgarskem sklep miru sveda ni izzval navdušenja in veselja, ampak žalost in potrtost. Bolgarska armada je šla v vojsko, da reši svoje bolgarske brate v Makedoniji izpod turškega jarma. Turki jarem je razbit, a bukreški mirovni sklep jim je večino odvzel ter prisodil Grčiji in Srbiji. V vojski so si izvojevali Odrin, tudi tega so jim zopet odvzeli Turki, in vsa posredovanja velesil pri turški vladi so ostala dosedaj brezuspešna. Največ so trpeli v vojski proti Turkom Bolgari, dobili so najmanj. To mora vzbuditi med ljudstvom trpka čustva. Še bolj trpka pa pri vojaštvu kot pri ljudstvu. Danes je neoporečno dokazano, da bolgarskih neuspehov v zadnji vojski ni bila kriva armada, ampak bolgarska vlada pod dr. Danevom, ki armadi ni zagotovila hrbta napram Turčiji in Rumuniji, a proti Grkom in Srbom ji ni pustila prodirati ter celo izdala njihov bojni načrt. Grki ne bi nikdar upali prodirati s tako drznostjo, ako bi jim ruski poslaniki ne izdali, kako majhna je armada, kateri poveljuje general Ivanov. Nasproti Srbom je general Savov doletel, da mora Ratko Dimitrijev prodirati čez Piroto, Niš proti Vranji in Stiplju. Ko so bolgarske čete dosegle prve uspehe na srbskih tleh, posegel je dr. Danev vmes in bolgarske čete so se morale umikati.

Ko se bodo vojaki vrnili z bojišča in zvedeli za celo nesrečo svoje domovine, zvedeli, da so zastojni trpeli, krvaveli in umirali, zvedeli tudi za izdajalstvo, baš se je v Bolgariji resnih nemirov. In ogorčenje se ne bo zadovoljilo samo z dr. Danevom. Že sedaj so se slišali posamezni glasovi: „Dr. Danev ni glavni krivec, ampak car, ki mu je vse verjel!“ Ko se je car Ferdinand med vojsko še branil odpujiti dr. Daneva, bili sta dve armadi pripravljene, da marširata v Sofijo. Se le ko je car izvedel za to nakano, pustil je pasti dr. Daneva in poklical novega ministrskega predsednika dr. Radoslavova. To je bilo prvikrat, da je pošast revolucija skušala dvigniti svojo glavo. Ko se je skregal general Savov v mini-

strskem svetu z dr. Danevom in mu očital izdajstvo, hitel je Savov k carju ter mu predlagal ministrstvo iz samih generalov. Takrat se mu je car Ferdinand pokazal vrata, Savov je moral oditi, toda ko je zvedel za nakano vojaštva, da hoče marširati v Sofijo, tedaj se je car trenotno odločil in odslavl Daneva. Že kroži zopet po Bolgariji vprašanje starega poveljnika bolgarskih band Jana Sandanskoga: „Zakaj imam carja?“

Car Ferdinand je duševno popolnoma pobit ter v svojih odločbah nesiguren. Nikomur več prav ne zaupa. Piše se, da bo odstopil od prestola na ljubo svojemu sinu careviču Borisu. Toda to ni verjetno, in ne daje poročila, da bo potem Bolgarija ostala mirna. Le ako bo pokazal dr. Radoslavov močno roko in ako ga bo podpiral general Savov, ki vživa med vojaštvom neomejeno zaupanje, se še more Bolgarija obvarovati velikih notranjih nemirov in prekratov.

Nov zemljevid balkanskega polotoka.

Mir na Balkanu je sklenjen in razmerje med posameznimi državami na Balkanu je tako-le:

Turčiji ostane od njene prejšnje posesti, obsegajoče 170.000 kvadratnih kilometrov, z več kot 6.000.000 prebivalci, samo še ozemlje, ki meri približno 20.000 kvadratnih kilometrov in šteje 1.400.000 prebivalcev. Kaj bo z Odrinom in onim ozemljem v Traciji nad črto Midia-Enos, ki je sedaj zasedeno že zopet po Turki, se še sedaj ne ve nič natančnega. Vevlasti sicer vplivajo grozeče na Turčijo, naj odrine čez črto Midia-Enos nazaj, a kakor znamenja kažejo, se širokohladi Turci ne bo dal z lepa spraviti z Odrina in Tracije.

Bolgarija odstopi Rumuniji ozemlje Turtukan-Dobrič-Balčik, ki meri okrog 7000 kvadratnih kilometrov in šteje 260.000 prebivalcev. Dobi pa: ostali del odrinskega okrožja s 23.500 kvadratnih kilometri in 650.000 prebivalci, del solunskega vilajeta v izmeri 12.000 kvadratnih kilometrov s približno 260 tisoč prebivalci, in del kosovskega vilajeta v izmeri 5000 kvadratnih kilometrov in s 150.000 prebivalci. V celem je torej Bolgarija dobila 40.000 kvadratnih kilometrov z 1.060.000 prebivalci. Ako odštejemo ono ozemlje, ki je je morala odstopiti Rumunski, se je Bolgarija povečala za 33.000 kvadratnih kilometrov, in bo štela 800.000 prebivalcev več, kakor pred vojno s Turčijo. Bolgarija zahteva za se Kavalo, katere ima vevlačno trgovsko pristanišče in šteje 20.000 prebivalcev. Avstrija, Rusija in Italija bodo skoro gotovo skušale sklenjeno mejo tako v prid Bolgarom spremeniti, da bi Kavala slednjim pripadla, a trmoglavi Grki gotovo ne bodo hoteli to privoliti, ker lahko spremenijo Kavalo v močno bojno lukvo. Bolgarom po tem takim ostane samo 110 kilometrov dolgo morskobrežje ob Egejskem morju.

Srbija dobi: večji del kosovskega vilajeta v izmeri 18.000 kvadratnih kilometrov s 620.000 prebivalci, del bitolskega vilajeta v izmeri 9000 kvadratnih kilometrov s 320.000 prebivalci in del solunskega vilajeta v izmeri okrog 5000 kvadratnih kilometrov s 170.000 prebivalci. V celem dobi Srbija 32.000 kvad. kilometrov z 1.110.000 prebivalci. Srbiji ostaneta mesti Kočana in Stiplje, kateri so hoteli imeti Bolgari, a Strumico so Srbi v zadnjem trenutku vendarle odstopili Bolgarom.

Crna gora dobi del novopazarskega sandžaka, zemlje okrog Gusinja in Plave, Peč, Djakovico in del skadrškega vilajeta, kakor ga je določila poslaniška konferenca v Londonu, torej v celem krog 7000 kvadratnih kilometrov z 230.000 prebivalci.

Grška dobi: otok Kreto, Epir, del južne Makedonije, Solun z ozadjem, Seres, Dramo in Kavalo s 45.000 kvadratnih kilometrov in 1.520.000 prebivalci. Poleg tega dobi še Grška večino Egejskih otokov.

Nova kneževina Albanija bo obsegala večji del skadrškega vilajeta, severni del janinskega vilajeta in dele bitolskega in kosovskega vilajeta, torej ozemlje, ki bo štelo okrog 32.000 kvadratnih kilometrov in štelo okrog 880.000 prebivalcev.

Povečane balkanske države bodo po sklenjenem miru merile: 1. Rumunija 138.000 kvadratnih kilometrov (doslej 131.000); 2. Bolgarska 129.000 kv. km (doslej 96.000 kv. km.); 3. Grška 110.000 kvadr.